

راه‌نمای گزارش پروپوزال دانشجویی

مدیریت امور سازمان و برنامه ریزی – اداره برنامه ریزی و تحقیقات

تاریخ تنظیم: مهر ۱۳۹۵

پروپوزال یا طرح پیشنهادی، پیش نویس پژوهشی است که دانشجویان می‌بایست برای اخذ مدرک تحصیلی خود ارائه دهند. در پروپوزال، دانشجویان به معرفی موضوعی که برای پایان نامه خود انتخاب کرده‌اند، توضیح اهمیت آن موضوع، ذکر پژوهش‌هایی که در گذشته در این باره صورت گرفته، اهداف و سؤالات تحقیق و نتایج مورد انتظار تحقیق می‌پردازند. همچنین روش یا روش‌هایی که در پژوهش از آن‌ها استفاده خواهد شد؛ ذکر می‌شود.

لذا در این دستورالعمل به عناوین مندرج در طرح پیشنهادی و محتوای آن‌ها اشاره شده تا دانشجویان قبل از شروع کار تحقیقاتی خود، به آن توجه کامل نموده و طرح پیشنهادی خود را بر اساس آن تهیه نمایند. شایان ذکر است که تنظیم پروپوزال بنا بر هدف تحقیق و یا به مقتضای رشته تحصیلی دانشجویان می‌تواند قدری متغیر باشد. اما شکل بندی بنیادین آن، همواره باید شامل عنوان بندی‌ها و بخش‌های زیر باشد.

موضوع تحقیق:

ذیل این عنوان می‌بایست عنوان دقیق تحقیق خود را به زبان فارسی و انگلیسی ذکر کنید.

تعیین موضوع در کار تحقیق اهمیت ویژه دارد. طرح سؤالات نو، امکانات جدید و بررسی مسائل قدیمی از دیدگاهی تازه نیازمند ذهنی خلاق و مبین‌آزمودگی فرد در علوم مختلف است. هر تحقیق علمی با طرح سؤال یا مسئله‌ای آغاز می‌شود که تحقیق برای پاسخگویی به آن انجام می‌گیرد. بنابراین، عنوان کلی تحقیق در قالب یک جمله استفهامی بیان می‌شود که با طرح آن به صورت جمله سؤالی، ذهن محقق متوجه هدف تحقیق و آن چیزی می‌شود که باید تحقیق را به خاطر آن انجام دهد. به طور کلی موضوع تحقیق باید:

۱. بدیع و دارای جهاتی از ابتکار و خلاقیت باشد.
۲. پاسخی اساسی به نیازها و کنجکاوی‌های علمی فراهم آورد.
۳. قابل بررسی علمی باشد.
۴. از بدیهیات دور بماند، تحقیقی که در آن سؤال‌ها و یا سؤال اساسی امر یا اموری بدیهی باشد، مقبول نیست.
۵. باید دارای محدوده تعیین شده باشد یعنی در صورتی که زمان و مکان در نتایج پژوهش تأثیرگذار باشند، بهتر است که قلمرو مکانی یا زمانی تحقیق در عنوان آورده شود.

اطلاعات فردی و علمی دانشجو، اساتید راهنما و مشاور:

در این قسمت مشخصات کامل مجری پروژه و اساتید راهنما و مشاور بر اساس آخرین مدارک ارائه شده نوشته شود.

بیان مسئله (طرح دقیق مسئله، اهمیت و ضرورت آن):

در این بخش می‌بایست جوانب موضوع و اهمیت موضوع به لحاظ علمی و کاربردی، چگونگی ارتباط آن با رشته تحصیلی مورد نظر، و مواد و روش‌های مورد استفاده را توضیح داده شود. در این بخش علل، انگیزه‌ها و به عبارت روشن‌تر مسائل و مواردی که باعث شده‌اند انجام تحقیق مورد نظر ضرورت پیدا کند مورد اشاره قرار می‌گیرند. به عبارت دیگر، هنگامی یک تحقیق شکل می‌گیرد و در خصوص آن طرح تهیه می‌شود که ضرورت علمی و یا سازمانی وجود داشته باشد. ضرورت علمی بدین معنی است که در موردی مجموعه موجود نمی‌تواند به خوبی پاسخگو باشد. در این صورت می‌گویند که علم در این خصوص مشکل‌ساز شده است. گاهی می‌گویند که مقصود و یا هدف تحقیق می‌تواند اضافه کردن خشتی بر دیوار باشد. این تحقیقات را بنیادی می‌گویند. گاهی هدف از این تحقیق، یافتن پاسخ به سؤالاتی است که در یک سازمان به خاطر رخ دادن مشکلاتی مطرح است. مشکل عبارت است از فاصله بین وضع موجود و مطلوب. هرگاه بتوان با انجام تحقیق، به تعیین ابعاد موضوع پرداخت و برای آن راه حل ارائه نمود آنگاه آن تحقیق را کاربردی گویند. در هنگام توجیه لزوم انجام پژوهش، از تجربیات و مشاهدات شخصی پژوهشگر، از مدارک و دلایل آماری، از نتایج مطالعات انجام شده در گذشته و نوشته‌های علمی موجود، استفاده می‌شود و تمام ابعاد و جوانب مسئله مورد نظر قرار می‌گیرد. در هر صورت در بحث ضرورت باید به دو سؤال اساسی پاسخ داد. اول اینکه موضوع تحقیق برای حل چه مشکلات علمی است. دوم اینکه این تحقیق برای حل چه مشکلات سازمانی است. در تحقیقات مورد نظر بانک اساساً، هدف تحقیق کاربردی یا توسعه‌ای است.

بنابراین بیان مسئله باید مختصر و دقیق و در نگارش آن به نکات زیر توجه کرد:

۱. مسئله و مشکل چیست؟ با جملاتی کوتاه و شیوا ماهیت، شدت، وسعت و عوامل مؤثر بر مسئله عنوان گردد.
۲. به پیامدهای مسئله و خطرات ناشی از آن اشاره کنید.
۳. چرا انجام پژوهش مورد نظر لازم است و با توضیح و ارائه راه حل، اهمیت موضوع طرح و ضرورت آن توجیه گردد.

فرضیه‌ها / سؤالات تحقیق:

فرضیه تحقیق، یک حدس عملی یا یک پیش‌داوری است که به وسیله جمع‌آوری حقایقی که منجر به قبولی یا رد آن فرضیه می‌شود، مورد آزمایش قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر؛ فرضیه حدسی است علمی و عقلانی درباره چگونگی روابط بین دو یا چند متغیر. فرضیه تحقیق می‌تواند به صورت جمله خبری و یا به صورت سؤال‌های اصلی و فرعی بیان شود. در این قسمت محقق فرضیه‌های تحقیق را به ترتیب اهمیت می‌نویسد و باید توجه داشت که فرضیه‌ها به صورت جمله خبری و کامل نوشته شود و با سؤال یا سؤالات اصلی تحقیق و بیان مسئله ارتباط منطقی داشته باشد.

اهداف تحقیق (اهداف کلی – اهداف فرعی):

اهداف به دو صورت کلی و ویژه مطرح می‌شود:

هدف کلی عبارت از منظور و مقصود نهایی از انجام پژوهش است. هدف کلی مستقیماً از مسئله پژوهش مشتق می‌شود؛ در واقع یکی از اهداف کلی، خود موضوع تحقیق است که معلوم می‌دارد پژوهش چه چیز را دنبال می‌کند و یا قصد تعیین آن را دارد. همچنین هدف کلی دیگر، معمولاً پیشنهادهایی است که بر اساس یافته‌ها ارائه می‌شوند.

اهداف فرعی/ ویژه تحقیق که اصولاً از مسئله پژوهش و اهداف کلی نشأت می‌گیرند را می‌توان «خرده مسئله پژوهش» نیز نامید. محقق باین این اهداف دقیقاً تصریح می‌کند که در این تحقیق چه انجام می‌شود و چه انجام نمی‌شود.

هر پژوهش می‌تواند چندین هدف فرعی داشته باشد و از آنجا که تمامی مراحل و ریزه کاری‌های تحقیق بایستی به صورت بیانیه‌های مجزا و مشخص و با کلمات دقیق، که مشخصاً قابل آزمودن و بررسی است، نوشته شود؛ لذا اهداف فرعی نیز باید به صورتی بیان شود که در آن متغیر یا عامل مورد مطالعه، چگونگی انجام پژوهش، زمان، مکان، واحد و نمونه مورد پژوهش کاملاً مشخص باشد؛ به طوری که محقق بتواند آن‌ها را در معرض آزمایش و آزمون بگذارد.

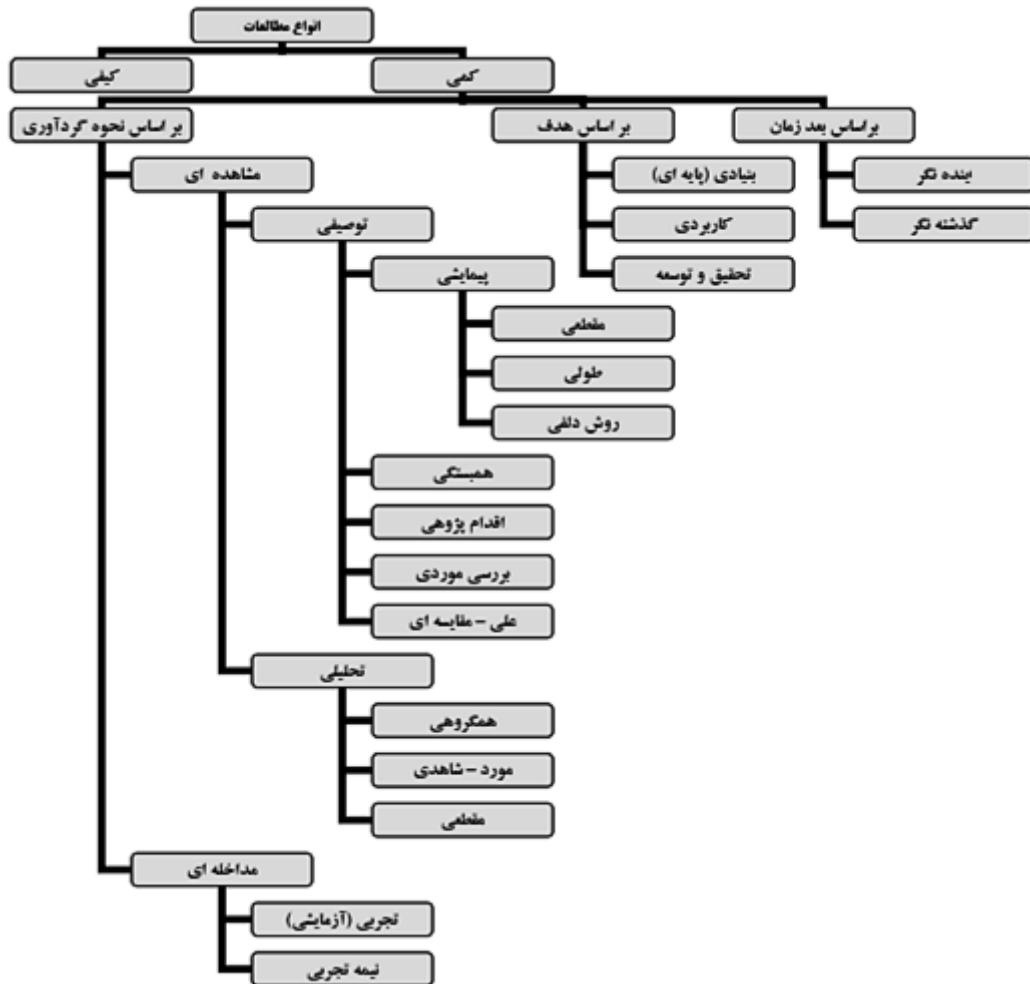
مبانی نظری و پیشینه تحقیق:

مبانی نظری و پیشینه تحقیق، پایه و اساس هر مطالعه‌ای است. به عبارت دیگر، مبانی نظری و پیشینه تحقیق، چارچوب و قالب مطالعه را تعیین خواهد نمود. بیان نظریه‌ها و مدل‌های نظری و سوابق پژوهشی موضوع تحقیق در ایران و سایر کشورها، از جمله مواردی است که باید در این قسمت بیان گردد.

زیر این عنوان، باید توضیح مختصری درباره پژوهش‌هایی که پیش از شما روی این موضوع و موضوعات نزدیک به آن انجام شده بدهید. در این بخش در واقع باید به ذکر پژوهش‌هایی بپردازید که شما قصد دارید یافته‌های آن‌ها را تکمیل کنید، اشتباهات آن‌ها را رفع نمایید و یا نتایج آن‌ها را رد کنید.

روش‌ها و ابزارهای تحقیق:

جهت رسیدن به اهداف تعیین شده مطالعه، همچنین با رعایت مبانی نظری، نیازمند به کارگیری یک سری روش‌ها و به عبارتی متدولوژی‌های علمی و استاندارد می‌باشد که می‌بایست جهت اطلاع خوانندگان و مخاطبان گزارش، این روش‌شناسی‌ها در این بخش از گزارش به صورت دقیق تشریح گردند. در این قسمت توضیح داده می‌شود که در انجام پروژه از چه روش‌های علمی و آماری سود برده خواهد شد و چه متغیرهایی خواهید داشت و چه ابزارهایی را برای رسیدن به اهداف تحقیق به خدمت خواهید گرفت. تقسیم بندی‌های متفاوتی برای نوع مطالعه انجام گرفته است. در این راهنما به تقسیم بندی زیر می‌توان اشاره نمود:

علاوه بر این در ذیل روش شناسی (متدولوژی) تحقیق در صورت لزوم و کاربرد در تحقیق مورد نظر؛ توضیحات لازم در خصوص نوع و روش پژوهش، جامعه پژوهش، محیط پژوهش، نمونه پژوهش، روش نمونه گیری، حجم نمونه و روش محاسبه آن، مشخصات واحد پژوهش و معیارهای ورود و خروج مطالعه، توضیح ابزار گردآوری اطلاعات و روایی و پایایی ابزار، روش گردآوری اطلاعات، روش تجزیه و تحلیل داده‌ها، محدودیت‌های پژوهش و ملاحظات اخلاقی نیز ارائه می‌گردد.

فهرست منابع:

فهرستی از منابعی را که در تنظیم پروپوزال استفاده شده و یا مرتبط به کار به ترتیب الفبایی ارائه می‌گردد. نحوه نگارش منابع در پروپوزال مشابه به پایان نامه می‌باشد.

تعریف برخی از مفاهیم و واژگان تخصصی:

در این قسمت واژه‌هایی که در کل تحقیق مورد استفاده قرار می‌گیرد، تعریف می‌شوند.